

АЛЕКСАНДРОВА В.О., ст. викл., каф ЕАтаО, НТУ «ХП»
СТАРЦЕВА М.М., студентка, НТУ «ХП»

ЕФЕКТ ФІНАНСОВОГО ВАЖЕЛЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД

У сучасних умовах, коли економіка випробовує кризу і підприємства вимушені мобілізувати всі наявні внутрішні ресурси, важливу роль в цьому процесі грає аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Фінансовий аналіз застосовується для дослідження економічних процесів і економічних відносин, показує сильні і слабкі сторони підприємства і використовується для ухвалення оптимального управлінського рішення. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства дозволяє визначити найбільш раціональні способи використання ресурсів і сформулювати структуру засобів, підприємства.

Багато підприємств при розробці фінансового плану на черговий рік стикаються з необхідністю обґрунтування джерел фінансування інвестицій. При недоволі власних засобів, підприємству потрібно ухвалити рішення про пошук зовнішнього джерела фінансування.

Оцінка економічної доцільності залучення зовнішніх інвестицій розуміється по-різному і здійснюється далеко не на всіх підприємствах, що ухвалюють подібне рішення. Багато фінансистів, слідуючи вказівкою керівництва, виконують завдання по залученню зовнішніх джерел фінансування, не ставлячи під сумнів його раціональність. Дана проблема має відношення не тільки до діяльності фінансового менеджера на підприємстві, але і до діяльності потенційних інвесторів, в першу чергу комерційних банків. З різних прийомів, використовуваних при раціоналізації структури джерел фінансування інвестицій, розглянемо використання ефекту фінансового важеля, який показує, наскільки збільшиться рентабельність власних засобів від

використання для фінансування інвестицій позикових засобів.

Механізм дії цього інструменту розглянемо на наступному прикладі. Припустимо, що підприємство достатнє успішно працює і його продукція має попит. Для збільшення випуску продукції необхідні додаткові виробничі потужності (або модернізація тих, що є). У будь-якому випадку підприємству потрібні інвестиції. Можливі два варіанти: використання власного капіталу або залучення позикового. Період часу, необхідний для накопичення потрібної суми, може виявитися настільки тривалим, що конкуренти за цей час освоюють вільну ринкову нішу, і підприємство до моменту введення в дію нових потужностей може втратити ринок збуту. З подібною проблемою стикаються багато підприємств, що недооцінюють ефективність використання позикових джерел фінансування.

Для того, щоб не відкладати час виходу на ринок, підприємство може скористатися позиковими засобами для придбання або основних, або оборотних коштів. У цій ситуації отримані позикові кошти збільшують можливості підприємства по виробництву продукції, а очікуваний валовий дохід забезпечить не тільки продовження діяльності в досягнутих об'ємах, але і дозволить забезпечити надходження прибули, достатньою для своєчасної виплати довга. Але ефект важеля виникає тільки у разі, коли залучення позикових засобів підвищує рентабельність власних. За ситуації, коли підприємство повернуло для фінансування інвестицій позикові ресурси, а використовувані у виробництві власні засоби одночасно почали приносити більше доходу, підприємство працює на себе більше, ніж на інвестора.

Таким чином, розрахунок рівня ефекту фінансового важеля дозволяє підприємству і банку оцінити економічну ефективність даного джерела інвестицій, причому цей розрахунок доцільно виконувати при підготовці пакету документів на отримання кредиту. Якщо ж ці розрахунки не відповідають поточним інтересам підприємства, то банк повинен їх виконати самостійно і, формуючи своє місце існування, розглядати з цих позицій свої взаємини з позичальником.